

Langstudeerders in het WO

*De universitaire bachelorfase duurt officieel drie jaar. Hoeveel studenten doen er langer dan vier jaar over? In de rendementsstatistieken van de VSNU wordt niet gekeken naar alle eerstejaarsstudenten in het WO maar naar een **deelpopulatie** daaruit: de rechtstreekse instromers uit het VWO die niet eerder hoger onderwijs volgden. Als men van deze deelpopulatie (instroomcohort 2002) uitgaat, heeft slechts 41% in of binnen vier jaar een universitair bachelordiploma behaald, al dan niet na omzwaaien binnen het WO. Van genoemde deelpopulatie was 18% in of binnen vier jaar onverrichterzake uit het WO vertrokken, waaronder 11% naar het HBO. De resterende 41% behoorde dus tot de echte langstudeerders: ze trachten op enig moment na de start van hun vijfde verblijfsjaar alsnog een universitair bachelordiploma te behalen of ze vertrokken tijdens (dan wel op enig moment na) dat verblijfsjaar onverrichterzake uit het WO. [Bron: VSNU Nulmeting 2007].¹*

*De VSNU kijkt echter liever naar een **geselecteerde deelpopulatie**: de rechtstreekse instromers uit het VWO die niet eerder hoger onderwijs volgden en die ook na het eerste verblijfsjaar in het WO bleven. Als men van deze geselecteerde deelpopulatie (instroomcohort 2002) uitgaat, behaalde 45% in of binnen vier jaar een universitair bachelordiploma (gerekend vanaf hun instroom in het WO), al dan niet na omzwaaien binnen het WO.²*

In een meerjarenafpraak met het ministerie hebben de universiteiten beloofd zich in te spannen om dit percentage in de periode 2008-2014 te verhogen tot minimaal 70%. Bovendien zouden zij zich inspannen de om- en afzwaaibewegingen meer te concentreren in (of direct na) het eerste verblijfsjaar, opdat in 2011 niet meer dan 6% van de geselecteerde deelpopulatie tijdens hun tweede of derde verblijfsjaar zal omzwaaien binnen (of afzwaaien uit) het WO. Van de **gehele deelpopulatie** (instroomcohort 2007) was bij de start van het tweede verblijfsjaar 15% omgezwaaid binnen het WO, terwijl 10% onverrichterzake uit het WO vertrokken was (waaronder 6% naar het HBO). De om- of afzwaai in het tweede en derde verblijfsjaar bedroeg bij eerdere instroomcohorten circa 12% van de **geselecteerde deelpopulatie**. [Bron: Kennis in Kaart 2009]³

Het streefrendement van de VSNU betreft een geselecteerde deelpopulatie uit het instroomcohort 2010. Gesteld dat 70% van hen in of binnen vier jaar een universitair bachelordiploma haalt. Bij een uitval van 10% in het eerste verblijfsjaar is dat 63% van de ongeselecteerde deelpopulatie. Gesteld vervolgens dat in totaal 15% van deze ongeselecteerde deelpopulatie in of binnen vier jaar onverrichterzake uit het WO is vertrokken, dan resteert bij de start van het vijfde verblijfsjaar 22% (merendeels omzwaaiers!) die wat de universitaire bachelorfase betreft tot de echte langstudeerders behoren. Zoals het er nu naar uitziet, zullen zij door de voorgenomen collegegeldtoeslag van 3000 euro per jaar worden getroffen.

Het is echter nog maar helemaal de vraag of het streefrendement van de VSNU gehaald wordt. Erger nog: ik vraag me af of de faculteiten en instellingen er serieus naar streven. Kwade trouw veronderstel ik niet, maar ik denk dat er misverstanden kunnen ontstaan over het streefgetal zelf (70%).⁴ De meerjarenafpraak heeft betrekking op diegenen die rechtstreeks uit het VWO het WO instromen, die niet eerder hoger onderwijs volgden en die ook na het eerste verblijfsjaar in het WO bleven. Van diegenen moet 70% in of binnen vier jaar (gerekend vanaf hun instroom in het WO) een of ander universitair bachelordiploma halen, al dan niet na omzwaaien binnen het WO. Ik vrees echter dat de faculteiten en instellingen uitgaan van: 100% = diegenen die *universitaire bacheloropleiding X* instromen met een VWO-diploma, die niet eerder hoger onderwijs volgden en die ook na het eerste verblijfsjaar *in opleiding X* zijn gebleven. In dat geval laten ze de 15% van het WO-instroomcohort buiten beschouwing die tijdens (of direct na) het eerste verblijfsjaar naar een andere WO-opleiding is omgezwaaid, terwijl juist deze groep een dikke kans heeft in totaal méér dan vier verblijfsjaren nodig te hebben om een of ander bachelordiploma in het WO te behalen. In termen van de meerjarenafpraak is hun werkelijke streefgetal in dat geval lager dan 70%. Ze hebben verzuimd het studierendement van diegenen die binnen het WO uit hun opleiding zijn omgezwaaid of naar hun opleiding zijn toegezwaaid in hun streefgetal te betrekken.

Wes Holleman
weblog onderwijs 22-12-2010
<http://www.onderwijsethiek.nl>

¹ <http://www.vsnul.nl/Media-item/Universiteiten-willen-meer-studiesucces-bachelorfase.htm>

² Inmiddels is het percentage gecorrigeerd: 45% wordt 46%. In Kennis in Kaart (2008) wordt de *geselecteerde deelpopulatie*

populatie nog iets preciezer gedefinieerd: de *voltijdse* herinschrijvers in het WO na het eerste studiejaar die *rechtstreeks* als eerstejaars uit het VWO naar het WO zijn gekomen. URL:

<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/publicaties-pb51/kennis-in-kaart-2008.html>

³ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/publicaties-pb51/kennis-in-kaart-2009.html>

⁴ Zie bijvoorbeeld het (overigens zeer lezenswaardige) Rapport Studiesucces van de UvA (2009):

http://www.uva.nl/over_de_uva/publicaties/beleidsdocumenten.cfm/BBB1F049-1321-B0BE-A4298A855A7B0C17